

Motion till riksdagen 2011/12:Fi208

av **Ulla Andersson m.fl. (V)**

Tillsätt en personalförsörjningskommission

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en personalförsörjningskommission.

Motivering

Den kommande generationsväxlingen på arbetsmarknaden har diskuterats under lång tid. Nu är de stora pensionsavgångarna här och alltför lite har blivit gjort för att möta de utmaningar som följer av dessa. Välfärdsverksamheterna inom kommunsektorn har högst antal pensionsavgångar och har redan i dag svårt att få tag på utbildad arbetskraft. På grund av de brister som finns inom äldre- och barnsomsorg arbetar många, framför allt kvinnor, deltid. Cirka 70 procent av all omsorg till äldre som bor hemma ges av familj, släkt och vänner. Av denna anhängvård står kvinnorna för ca 70 procent och hela 80 000 personer, varav en stor majoritet är kvinnor, har gått ned i arbetstid på grund av det.

Cirka 1,6 miljoner människor kommer att lämna arbetsmarknaden av åldersskäl fram till 2025. För kvinnor finns en stor obalans mellan tillträdande och åldersavgångar. Det hänger samman med att kvinnor har ett lägre arbetskraftsdeltagande och lämnar arbetsmarknaden tidigare än männen. Gapet mellan tillträdande och åldersavgångar bland kvinnor växer successivt ända fram till år 2018 då det är som störst. För männen uppstår inget liknande gap utan tillflödet balanserar i stort sett åldersavgångarna under perioden fram till 2025. Fler kvinnor skulle alltså kunna delta i arbetslivet och här finns stora outnyttjade möjligheter, framför allt i gruppen utlandsfödda kvinnor.

De senaste årtiondena har det demografiska tillskottet i arbetskraften uppgått till 15 000-25 000/år. Kommande årtionden ändras förutsättningarna drastiskt. Den demografiska effekten på arbetskraftsutbudet kommer att

Fel! Okänt namn på

sjunka till 2 500/år i genomsnitt och vissa år kommer tillskottet t.o.m. vara negativt.

Det finns stora regionala skillnader i antal pensionsavgångar och ny arbetskraft till arbetsmarknaden. Lägst åldersavgångar fram till 2025 har Solna, med 27 procent. Högst har Övertorneå med drygt 49 procent, tätt följt av Överkalix, Ljusnarsberg, Gullspång och Pajala. Nästan alla skogslän, Gävleborg, Norrbotten, Västernorrland, Värmland, liksom Kalmar och Gotland beräknas få stora åldersavgångar inom den offentliga tjänstesektorn. Gotland beräknas få en försörjningsbörda på 11,1 procent, vilket kan jämföras med Stockholms försörjningsbörda på 3,4 procent, eller med riksgenomsnittet på 5,4 procent. Norrbottens arbetskraftsutbud beräknas minska med 14,4 procent. Störst antal åldersavgångar sker generellt i kommuner med mindre än 12 500 invånare och lägst andel åldersavgångar har storstäderna.

Störst åldersavgångar inom den offentliga sektorn har följande yrken: speciallärare över 66 procent, tätt följda av distriktssköterskor, tandsköterskor, barnsjuksköterskor, gymnasielärare/yrkesämnen, barnmorskor, sjuksköterskor, personal inom den psykiatriska vården, tandläkare, skol- och utbildningskonsulter, receptarier, röntgensjuksköterskor, psykologer och administratörer, alla med åldersavgångar på 50 procent och över.

Det är dags att ta ett helhetsgrepp och det finns möjligheter. En ökning av det genomsnittliga arbetskraftsdeltagandet bland utlandsfödda till den nivå som råder i den kommun med högst arbetskraftsdeltagande bland utlandsfödda motsvarar ett arbetskraftstillskott på ca 200 000 personer. Skillnaden mellan kvinnors och mäns sysselsättningsgrad uppgår i dag till 5,5 procentenheter. Sysselsättningsgapet indikerar att en ökning av kvinnors förvärvsfrekvens är helt avgörande för den framtida personalförsörjningen.

Vänsterpartiet menar att det är dags att ta ett övergripande ansvar i frågan och tillsätta en personalförsörjningskommission med uppdrag att föreslå åtgärder och insatser för att lösa personalförsörjningen inom välfärdsverksamheterna i hela landet. Kommissionen bör bestå av företrädare för kommuner och landsting, de fackliga organisationerna, forskare inom arbetsmarknads- och genusfrågor och företrädare för de politiska partierna. Till kommissionen bör knytas organisationer som arbetar med landsbygdsfrågor. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 27 september 2011

Ulla Andersson (V)

Josefin Brink (V)

Christina Høj Larsen (V)

Jacob Johnson (V)

Rossana Dinamarca (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)